

Model innowacji społecznej

"Krok do samodzielności"

Innowacja społeczna „Krok do samodzielności” odpowiada na niezaspokojoną potrzebę dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich rodzin w obszarze usamodzielnienia. Obecnie funkcjonujące formy wsparcia koncentrują się głównie na zapewnieniu dziennej opieki w warsztatach terapii zajęciowej, domach pomocy społecznej lub po prostu jeden z członków rodziny poświęca swoje życie zawodowe i osobiste na stałą opiekę nad niepełnosprawnym, dorosłym członkiem rodziny. Zarówno rodziny z niepełnosprawnym, dorosłym dzieckiem jak i same osoby z niepełnosprawnością często doświadczają konsekwencji tej sytuacji, w postaci wypalenia, przemęczenia i frustracji wynikającej z ograniczenia samostanowienia o sobie, a także lęku przed tym, co się stanie z osobą niepełnosprawną po śmierci opiekunów.

Innym problemem, występującym szczególnie poza dużymi miastami, jest brak wyszkolonej kadry opiekuńczej, która jest przygotowana do opieki nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością intelektualną i wspomagania tych osób, tak aby rozwijały swój potencjał samodzielności. Taka sytuacja powoduje, że część osób niepełnosprawnych intelektualnie nie ma szansy rozwinąć swojego potencjału dotyczącego samodzielnego funkcjonowania. Odpowiedzią na tak zdiagnozowaną potrzebę, jest możliwość zamieszkania w mieszkaniu treningowym, w którym osoby z niepełnosprawnością, mają szansę doświadczyć wyzwań samodzielnego radzenia sobie w codziennym życiu.

Nasza innowacja polega na:

1. Przygotowaniu profesjonalnych opiekunów, którzy potrafią świadczyć opiekę dorosłym osobom z niepełnosprawnością intelektualną i wspierać je w rozwijaniu samodzielności.
2. Przygotowaniu mieszkania treningowego, w którym odbywają się treningi samodzielnego mieszkania. Mieszkanie zostało wyposażone we wszelkie niezbędne sprzęty.
3. Równolegle rodziny osób mieszkających w mieszkaniu treningowym, mają czas na regenerację i stworzenie „planu spędzania czasu” bez podopiecznego z niepełnosprawnością intelektualną.

Celem treningów mieszkaniowych jest wypracowane czynności samoobsługowych (higiena, przygotowanie posiłków, dbanie o porządek otoczenia), poruszanie się w bliższym i dalszym środowisku (zakupy, zamawianie posiłku w restauracji), dbanie o zdrowie i właściwe spędzanie wolnego czasu.

Innowacja „Krok do samodzielności” oddziałuje na całą rodzinę dorosłej osoby z niepełnosprawnością, ponieważ:

1. Stwarza rodzinie szansę na doświadczenie sytuacji, w której niepełnosprawne dziecko radzi sobie bez jej wsparcia.
2. Daje osobie niepełnosprawnej intelektualnie szansę na doświadczenie własnej sprawczości i tym samym zachęca do dążenia do samodzielności.
3. Stwarza szansę osobie niepełnosprawnej intelektualnie zafunkcjonowania poza środowiskiem rodzinnym, wchodzenia w interakcje społeczne na zewnątrz rodziny.
4. Buduje realne umiejętności samodzielnego życia i funkcjonowania społecznego, budowania relacji również na zewnątrz rodziny, rozwiązywania konfliktów, rozwiązywania problemów, budowania współpracy z innymi osobami, nie będącymi w funkcji opiekuńczej.

Etapy realizacji innowacji:

1. Rekrutacja personelu do projektu
  - Opiekunowie osoby z niepełnosprawnością intelektualną – są to osoby chętne do pracy z osobami z niepełnosprawnością, w tym wolontariusze, chcący przeszkolić się w tym zakresie.
2. Rekrutacja uczestników do projektu

Warto wykorzystać współpracę z WTZami, gdzie uczestnicy mogą być skierowani do zamieszkania w mieszkaniu treningowym przez pracujących z nich specjalistów.
3. Współpraca z rodzicami

Rodziny dorosłych osób korzystających z innowacji, zostały zaproszone do uczestnictwa w warsztacie dotyczącym usamodzielniania dorosłych dzieci z niepełnosprawnością intelektualną oraz udziału w wywiadzie dotyczącym funkcjonowania ich dziecka i sporządzeniu karty informacyjnej dla opiekuna.
4. Realizacja turnusów mieszkaniowych dla osób z niepełnosprawnością.

Osoby zamieszkują w mieszkaniu treningowym w kilka osób, przez okres 2 tygodni. W tym czasie w mieszkaniu zamieszkuje także opiekun dbający o bezpieczeństwo oraz realizujący harmonogram zajęć usamodzielniających, w tym społeczno – kulturalnych poza mieszkaniem treningowym.

Grupa odbiorców i użytkowników:

Odbiorcami innowacji społecznej są osoby z niepełnosprawnością intelektualną a także ich rodziny i profesjonalni opiekunowie.

Konieczność długotrwałej, stałej opieki nad dorosłym niepełnosprawnym dzieckiem powoduje, że rodziny ponoszą bardzo duże koszty finansowe, zdrowotne, emocjonalne takiej opieki. Najczęściej nie mają także możliwości doświadczenia sytuacji, w której dorosłe dziecko niepełnosprawne, przyzwyczajone do stałej opieki, musi postarać się wykonywać pewne czynności samodzielnie. Środowisko domowe często nie sprzyja usamodzielnianiu się. W efekcie dorosłe dziecko niepełnosprawne nie osiąga swoich pełnych możliwości

samoobsługi i dbania o siebie. Opiekunowie w dobrej wierze często nadmiernie wyręczają osobę zależną co prowadzi do wypalenia i frustracji po obydwu stronach.

Innowacja „Krok do samodzielności”, jest więc propozycją bardzo potrzebną, pozwalającą „odetchnąć” od codziennych wyczerpujących obowiązków związanych z opieką nad osobą niepełnosprawną i przekonać się, że dorosły syn czy córka mają większy potencjał, niż zakładają najbliżsi. Natomiast osobie z niepełnosprawnością pozwala poczynić kroki ku samodzielności i rozwijać własny potencjał w tym kierunku. Zwiększenie samodzielności ma także istotny wpływ na motywację i samoocenę osoby zależnej oraz może pozwolić zmniejszyć lęk, który często towarzyszy rodzinom osób z niepełnosprawnością, dotyczący przyszłości dziecka, po śmierci rodziców. Innowacja pozwala także wyszkolić profesjonalną kadrę opiekuńczą, która może w przyszłości świadczyć usługi związane z tzw. przerwą wytchnieniową, dla rodziców czy rodzeństwa dorosłej osoby zależnej.

Podmioty, które mogą być zainteresowane innowacją:

- Samorządy i ich jednostki podległe, realizujące zadania z zakresu opieki społecznej, np. OPSy, PCPRy, WTZy. Proponowana innowacja, jest alternatywą dla DPSów.
- Organizacje społeczne

Podczas testowania innowacji społecznej zostały opracowane następujące dokumenty:

- Karta informacyjna uczestnika projektu
- Informacja o możliwych do realizacji formach aktywności społeczno – kulturalnej
- Minimalne warunki mieszkaniowe, niezbędne do realizacji innowacji
- Porozumienie o współpracy z wolontariuszem
- Wzór umowy zlecenia

Podsumowanie:

Etap testowania innowacji wykazał, że niezbędnymi elementami prowadzenia działań zgodnymi z testowaną innowacją jest zapewnienie wyposażonego mieszkania treningowego, dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Testowanie innowacji wymagało także przeszkolenie i zatrudnienie profesjonalnych opiekunów do pracy z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie.